

PEUTERS MET TOS

Vroeg, 23 mei 2019, Utrecht

Marthe Wijs - van Lonkhuijzen

KENNISMAKEN

INTRODUCTIE - TEKENING

- Pen en papier, teken wat ik beschrijf
- Wat ervaart de tekenaar?
- Hoe probeerde de spreker zich duidelijk te maken?
- Waar hadden jullie behoefte aan?
- Wat had jullie kunnen helpen?

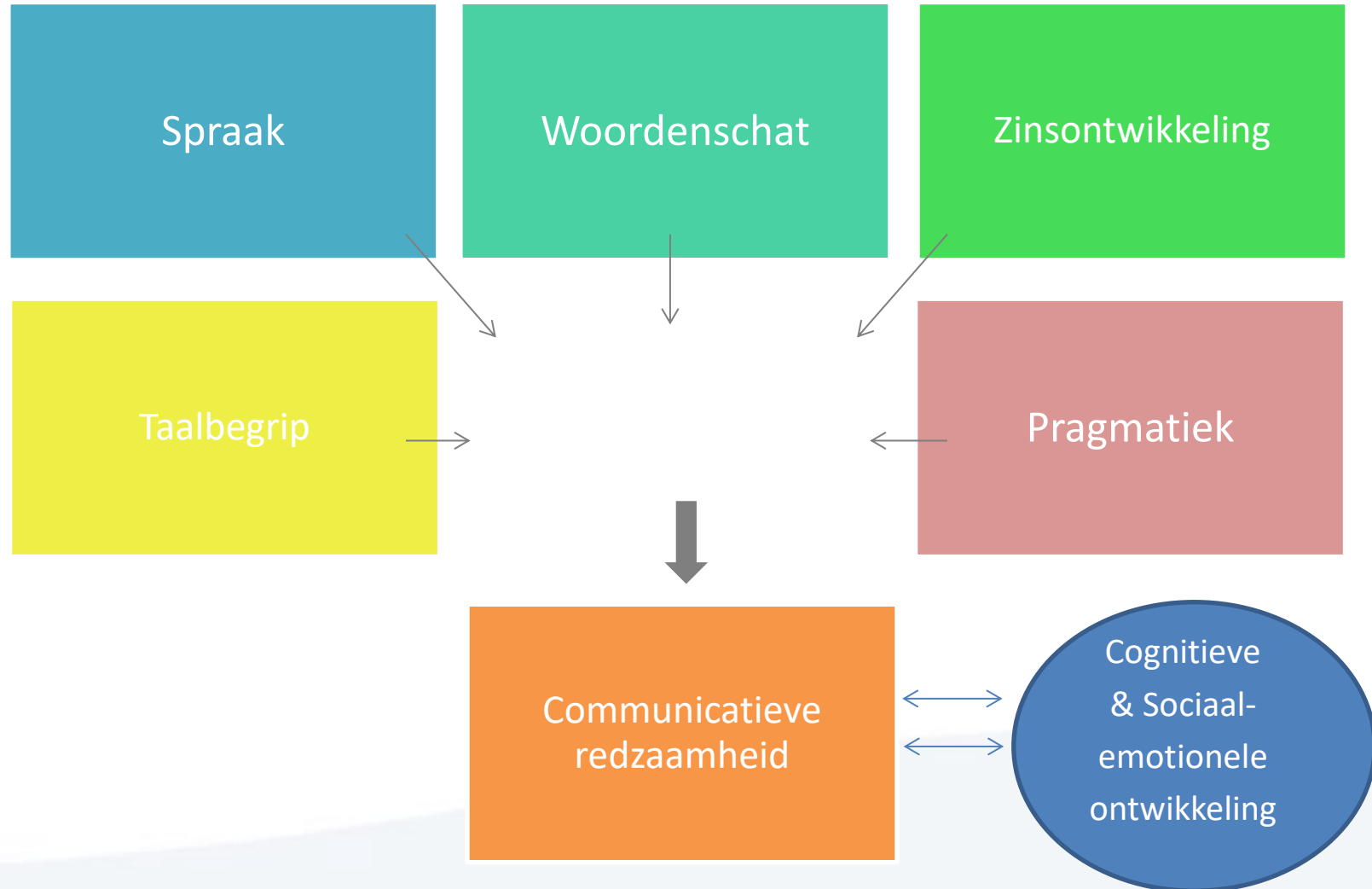
PROGRAMMA

- Wat is TOS?
- Vroegtijdige signalering TOS
- (Kinderen met TOS ondersteunen op jouw groep)

WAT IS EEN TAALONTWIKKELINGSSTOORNIS (TOS)?

- Ontwikkelingsprobleem m.b.t. het *begrijpen* van gesproken taal.
- Ontwikkelingsprobleem m.b.t. het *spreken* van taal (te weinig woorden, korte/onvolledige zinnen).
- Ontwikkelingsprobleem m.b.t. het goed uitspreken van woorden

TAALDOMEINEN

FRAGMENT TOS TAALBEGRIP

fragment

FRAGMENT TOS TAALPRODUCTIE

fragment

TOS EN MEERTALIGHEID

- Hoe weet je wat de oorzaak van een taalachterstand is?
 - Is het gebrek aan aanbod van taal?
 - of TOS?
- Diagnostiek: alle talen van het kind onderzoeken + taalaanbod in kaart brengen
 - Gehoor is voldoende
 - Alle talen van het kind vertonen een achterstand terwijl het taalaanbod voldoende is geweest → TOS
 - Anders mogelijk blootstellingsachterstand (TOA)
- Kinderen met een taalontwikkelingsstoornis zijn in staat om meerdere talen te leren (Paradis et al., 2003)

VROEGSIGNALERING TOS OP HET CONSULTATIEBUREAU SINDS OKT. 2018

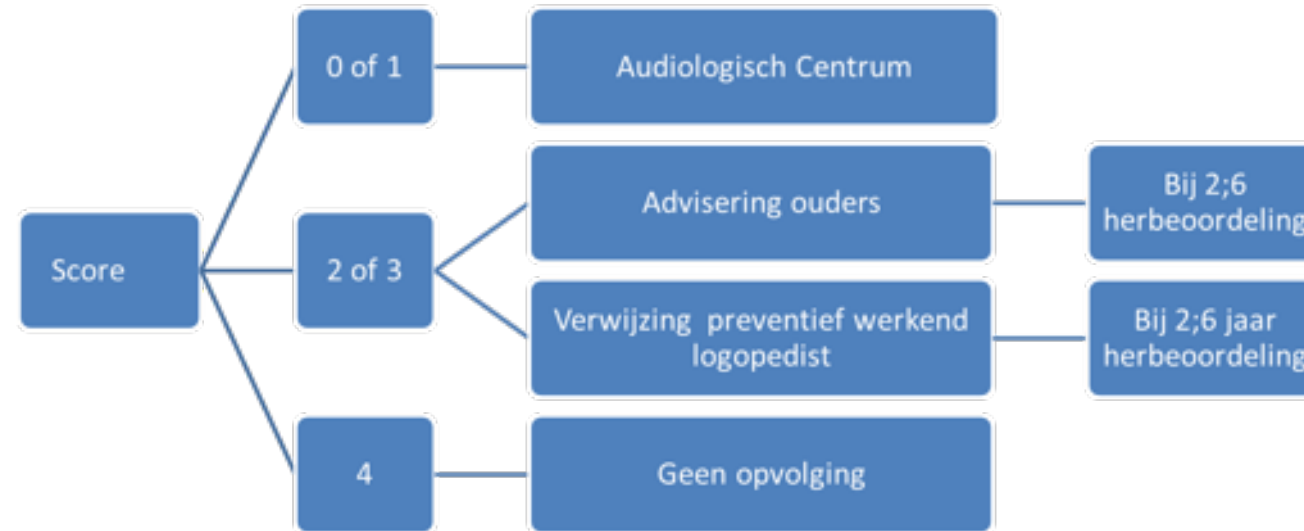
Uitgangspunt:

- Behandeling op jonge leeftijd belangrijk. Vroegtijdige onderkenning en behandeling verbetert ontwikkelingsperspectieven
- Prevalentie TOS: 5-7%.
- T.o.v. prevalentie te weinig kinderen in beeld > ondersignalering
- De Jeugdgezondheidszorg speelt belangrijke rol in de vroegtijdige opsporing van spraak- en taalproblemen

Signalering van problemen in ontwikkeling van het kind is primaire taak van JGZ maar ook andere betrokkenen (ouders, kinderopvang) kunnen taalproblemen signaleren (bv via SNEL of Minimum Spreeknormen)

JGZ-RICHTLIJN TAALONTWIKKELING

➤ Signalering bij 2 jaar

➤ Herbeoordeling bij 2,6 jaar

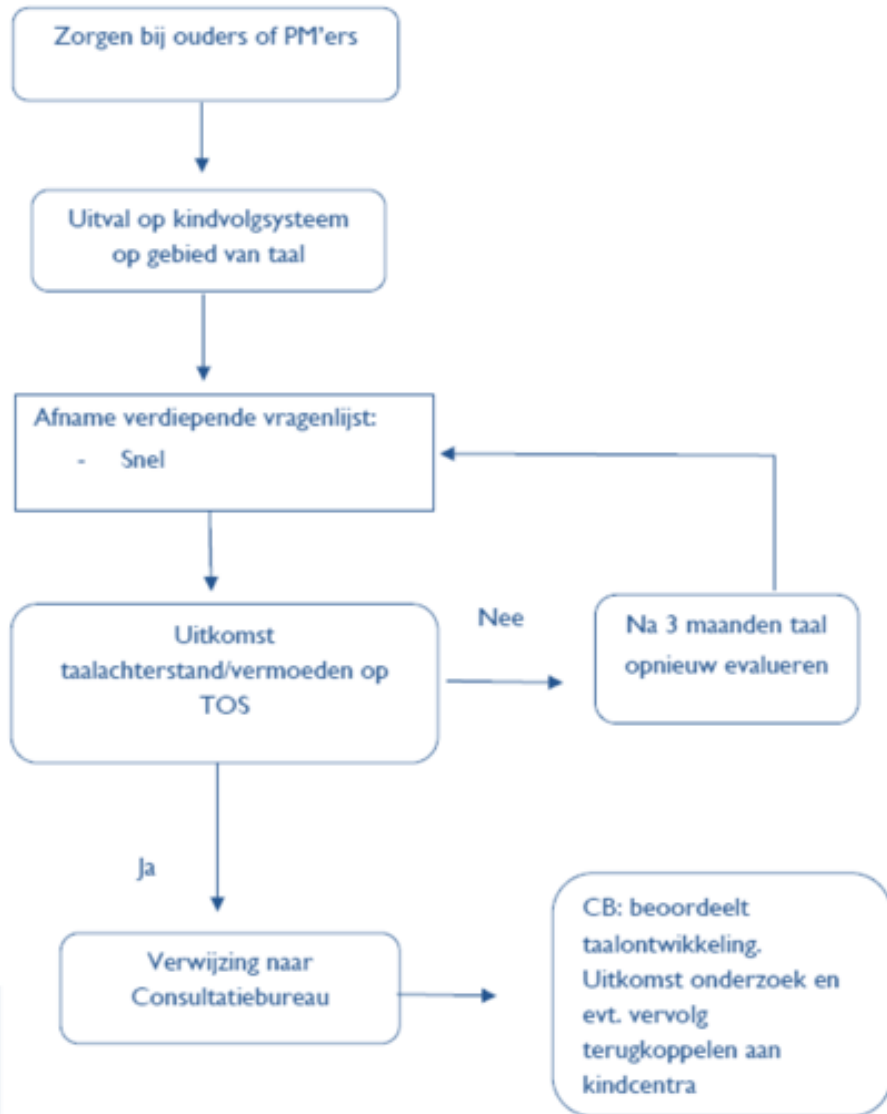
➤ Beoordeling bij 3 jaar

Bij elk beoordelingsmoment duidelijke criteria voor verwijzing naar Audiologisch Centrum

HOE HERKEN JE EEN MOGELIJKE TOS?

- Brabbelt een baby? Maakt het geluidjes?
- Reageert het op taal, je gezichtsuitdrukking?
- Maakt een kind (oog)contact? Komt het naar je toe? Pakt het iets op verzoek?
- Imitteert het kind woorden?
- Welk gedrag laat het kind zien?
- Hoe staat het met de taal?
 - kind lijkt niet te luisteren
 - kind is erg stil en praat weinig
 - kind kent weinig woorden (ook in moedertaal) en leert moeizaam nieuwe woorden bij
 - kind is slecht verstaanbaar
 - kind maakt veel fouten bij het maken van zinnen
 - kind maakt erg korte zinnen
 - kind maakt zich vooral non-verbaal duidelijk

WAT KUN JE DOEN BIJ VERMOEDENS?

1. Bevestig je vermoedens m.b.v. de snel-test / minimum spreeknormen
2. Adviseer ouders naar consultatiebureau te gaan /neem samen contact op

← → ↻ Beveiligd | <https://www.kindentaal.nl/snel-test>

 Kind en Taal [Wat is Taal?](#) [Kind en Taal](#) [Stimuleren](#) [Testen](#) [Meer over Taal](#)

← SNEL-TEST

onderstaande test uit te voeren.

Leeftijd van uw kind in maanden:

Begrijpt uw kind opdrachtjes van 2 woorden?
(Bijv. jas aan, schoenen vast)

Kan uw kind 1 of meer lichaamsdelen aanwijzen?
(Bijv. waar zit je neus?)

Zegt uw kind tenminste 5 tot 10 woordjes in totaal?

Begrijpt uw kind zinnetjes van 3 woorden?
(Bijv. in de tuin, op de stoel)

Kan uw kind 2 woordjes combineren zoals 'papa boek' of 'kijk poes'?
De woorden mogen nog 'verkeerd' worden uitgesproken. (Bijv. toel titten)

Kan uw kind zinnetjes van 3 woorden maken?
(Bijv. popje muts ophebben, auto in garage)
De woorden mogen nog 'verkeerd' worden uitgesproken.

Zet uw kind 3 tot 5 woorden achter elkaar?

www.kindentaal.nl/snel-test

← MINIMUM SPREEKNORMEN

Leeftijd	minimum spreeknormen
12 - 18 maanden	het kind begrijpt opdrachtjes met twee woorden het kind kan één of meer lichaamsdelen aanwijzen het kind kan veel en gevarieerd brabbelen met af en toe een herkenbaar woord
18 - 24 maanden	het kind gebruikt 5 tot 10 woordjes
2;0 - 2;6 jaar	het kind begrijpt zinnetjes met drie woorden het kind gebruikt tweewoorduitingen waarbij de woordopbouw nog onvolledig is
2;6 - 3;0 jaar	het kind gebruikt driewoorduitingen waarbij de woordopbouw nog onvolledig is
3;0 - 3;6 jaar	het kind gebruikt drie tot vijfwoorduitingen ongeveer de helft van de gesproken taal is verstaanbaar
3;6 - 4;0 jaar	het kind vertelt spontaan wel eens een verhaaltje 50-70% van de gesproken taal is verstaanbaar
4;0 - 5;6 jaar	het kind kan een verhaaltje navertellen aan de hand van plaatjes het kind gebruikt enkelvoudige zinnen waarbij nog problemen met meervoudsvormen en vervoegingen mogen bestaan 75% tot 90% van de gesproken taal is verstaanbaar
> 5;6 jaar	goed gevormde, ook samengestelde zinnen goed verstaanbaar het taalgebruik is concreet.

HOE HELP JE EEN KIND MET EEN TOS OP JOUW GROEP?

Zorg dat het kind succes ervaart met communiceren

Gebruik strategieën die het kind helpen bij het leren van taal

Optimaliseer de omstandigheden voor taal leren in je groep

ERVARINGS OEFENING

GESPREKJE MET JE BUURVROUW

A:

B:

1

vertel over je vakantie

stel veel (test) vragen

2

vertel over je vakantie

vertel over jouw weekend

3

vertel over je vakantie

na staan draai weg
mobiel

4

vertel over je vakantie

benoem
taalfouten

Na de bel:

A:

B:

vertel over je vakantie

luister
geïnteresseerd
en reageer op
het verhaal

SUCCESS MET COMMUNICEREN

Hoe zorg je ervoor dat een kind succes en plezier ervaart in de communicatie?

- *Zorg dat de communicatiepogingen (hoe klein ook) van het kind ontvangen worden en er inhoudelijk op gereageerd wordt.*
- *Volg de interesse van het kind.*
- *Geef het kind de ruimte om zijn eigen gedachten op een rijtje te zetten.*
- *Zorg dat het kind geen communicatieve druk ervaart. Geen test vragen stellen!*

Wat is het gevolg van succeservaringen met communiceren?

- *Door positieve communicatie-ervaringen wil het kind meer communiceren.*
- *Door vaker en langduriger te communiceren leert het kind meer taal.*

STRATEGIEËN TER BEVORDERING VAN SUCCES EN PLEZIER MET COMMUNICEREN

- Kijk-Wacht-Luister, ontvang de boodschap van het kind
- Imiteer het spel en de uitingen van het kind
- Volg het kind, doe mee
- Creëer een reden om te communiceren
 - *laat probleem even bestaan*
 - *doe iets onverwachts*
 - *bied keuzes*
 - *leg iets interessants in blikveld*

FRAGMENT KIIK-WACHT-LUISTER

fragment

DENK TERUG AAN TEKENOPDRACHT

GEBRUIK STRATEGIEËN DIE HET KIND HELPEN BIJ HET LEREN VAN TAAL

- Vertraag je spreektempo (ook langzaam zingen)
- Vereenvoudig je eigen taal (iets boven niveau van het kind)
- Interpreteer (vertaal) de boodschap van het kind
- Imiteer de uiting van het kind in de correcte vorm
- Benadruk en herhaal nieuwe woorden, gebruik visuele ondersteuning (o.a. bij routines / themawoorden)
- Breid de uiting van het kind uit met enkele woorden
- Maak opmerkingen en stel geïnteresseerde vragen die het gesprek op gang houden (meer beurtwisselingen)

OBSERVEER ZOVEEL MOGELIJK GEDRAGINGEN

OPTIMALISEER DE OMSTANDIGHEDEN VOOR TAAL LEREN IN JE GROEP

- Werk in kleine groepjes
- Heb aandacht voor alle kinderen
- Zet het kind dat extra ondersteuning nodig heeft tegenover je
- Geef het kind de mogelijkheid om met een gebaar of voorwerp mee te doen
- Speel (buiten) mee met de kinderen, breng het spel op gang
- Benut een-op-een momenten (verschonen, afwas, fruit klaarmaken)
- Koppel het kind aan een maatje
- Wees niet te streng met regels: kinderen moeten zich vrij voelen om te communiceren
- Lees voor op interactieve wijze

MEER LEZEN EN LEREN?

- Boek: Leren praten met plezier, uitgeverij SWP
- Training: Leren praten met plezier voor pedagogisch medewerkers
<https://nsdsk.nl/academie>

VRAGEN?

mwijs@nsdsk.nl

